

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра управління та освітніх технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ В. Д. Шинкарук
« _____ » _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

управління та освітніх технологій

Протокол № 10 від «04» травня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ С. О. Кубіцький

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ЕМОЦІЯМИ»**

Спеціальність 073 «Менеджмент»

освітньо-професійна програма «Управління персоналом»

Гуманітарно-педагогічний факультет

*Розробник: Білан Людмила Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та освітніх технологій*

Київ – 2020 р.

**1. Опис навчальної дисципліни
«Управління емоціями»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Освітня програма	«Управління персоналом»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>20 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>20 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	-
Самостійна робота	<i>80 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	<i>- год.</i>	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Управління емоціями» є ознайомлення студентів з психологічною сутністю феномену емоційного інтелекту, механізмами та методами його розвитку та формування готовності до реалізації емоційних компетенцій, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності та вирішення соціальних завдань, що сприятиме їхньому професійному становленню й особистісному вдосконаленню, актуалізації адаптивних здібностей, збереженню здоров'я та запобіганню «професійного вигорання», гармонійному функціонуванню у соціумі, життєвим досягненням.

Завданнями вивчення дисципліни є розвиток емоційної компетентності, досягнення осмисленої гнучкості в управлінні власними емоційними реакціями та інших, що дозволяє усвідомлено рухатися в світі професійного вибору.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- етапи розвитку психологічної думки щодо ролі емоцій у житті людини;
- основні підходи до розуміння поняття емоційного інтелекту;
- моделі емоційного інтелекту, запропоновані різними авторами;
- складові емоційного інтелекту;
- фактори та умови, що впливають на розвиток емоційного інтелекту;
- теоретичні та методологічні основи розвитку емоційного інтелекту;
- основні принципи та механізми розвитку емоційного інтелекту;
 - **вміти:**
 - ідентифікувати та називати свої емоції та емоції інших;
 - усвідомлювати свої емоції та переживання;
 - здійснювати самоаналіз та рефлексію;
 - контролювати свої емоції;
 - керувати своїми емоційними станами в різних ситуаціях;
 - будувати стосунки з оточуючими людьми на основі розуміння емоцій та вміння ними керувати;
 - гнучко реагувати на різні впливи.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань (видів) економічної діяльності);

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Управління емоціями»

МОДУЛЬ 1. ФЕНОМЕН ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА РОЗУМІННЯ ЕМОЦІЙ

Тема 1. . Емоційний інтелект як психологічний феномен

Загальне визначення поняття «емоційний інтелект». Підходи до його концептуалізації (як системи здібностей, диспозиційних властивостей особистості, емоційних компетентностей, особистісних «досягнень» та як інтегральної ознаки особистісної ідентичності).

Різниця між IQ (intelligence quotient), що демонструє рівень інтелектуального розвитку людини, який формується разом з набуттям людиною базових знань і залишається практично незмінним впродовж життя, і EI (показник емоційного інтелекту), який може зрости протягом всього життя.

Витоки уявлень про емоційний інтелект у філософських учіннях. Ідеї Аристотеля про взаємозв'язок когніцій та емоцій. Уявлення про верховенство розуму над емоціями у філософії стоїцизму. Реінтеграція когнітивно-оцінного компоненту аристотелівської теорії емоцій у вченнях Р. Декарта. Функції емоцій у теорії природного виховання Ж.Ж. Руссо.

Тема 2. Структура емоційного інтелекту

Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології – розвиток уявлень про структуру інтелекту.

Ідентифікація соціального інтелекту у працях Е. Торндайка. Теорія множинності проявів інтелекту Х. Гарднера. Триархічна теорія інтелекту Р. Стенберга. Ідентифікація феномену емоційного інтелекту як предмету психологічних досліджень. Популяризація феномену емоційного інтелекту. Сучасні погляди на сутність емоційного інтелекту.

Передумови введення терміну «емоційний інтелект» на вітчизняному просторі. Уявлення про єдність афективних та інтелектуальних процесів у вченні Л.С. Виготського. Ідеї О.М. Леонтьєва про афективну регуляцію мислення.

Передумови ідентифікації феномену емоційного інтелекту у працях С.Л. Рубінштейна. Підходи до концептуалізації феномену емоційного інтелекту як системи вроджених здібностей. Структура емоційного інтелекту у моделі Дж. Мейера та П. Селовея. Форми прояву емоційного інтелекту. Принципи теорії емоційного інтелекту Дж. Мейера та П. Селовея.

Тема 3. Статеві відмінності у сфері емоційного інтелекту

Уявлення про емоційний інтелект як інтегративну властивість індивідуальності. Компоненти структури емоційного інтелекту.

Модель компетентностей Д. Гоулмана. Компоненти моделі. Популяризація емоційного інтелекту як передумови успішності

життєдіяльності і самореалізації людини.

Змішана модель емоційного інтелекту Р. Бар-Она. Компоненти моделі. Місце емпатії у моделі Р. Бар-Она.

Диспозиційна модель емоційного інтелекту (К. Петрідеса, А. Фурнема). «Глобальні» фактори особистості у моделі. «Велика п'ятірка» як основа диспозиційної моделі емоційного інтелекту.

Змішана модель емоційного інтелекту Д. Люсіна.

Емоційний інтелект як здатність до розуміння власних та чужих емоцій та управління ними.

Теорія емоційної розумності (автора курсу Е.Л. Носенко).

Емоційний інтелект як єдність внутрішніх та зовнішніх характеристик. Ієрархічна структура рівнів сформованості емоційного інтелекту. Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту. Статеві відмінності у сфері емоційного інтелекту.

Тема 4. Емоційна обізнаність

Емоційний інтелект в структурі особистості. Зв'язок емоційного інтелекту з особистісною зрілістю. Поняття емоційної креативності, емоційної компетентності. Зв'язок емоційного інтелекту з п'ятіркою «глобальних» факторів особистості.

Роль емоційного інтелекту у попередженні агресивності та конфліктності.

Тема 5. Емпатія

Витоки та становлення поняття «емпатія». Трансформація змісту поняття «емпатія». Проблема емпатії як об'єкт теоретичного аналізу: традиції та сучасний стан.

Емпатія в сучасному науковому дискурсі. Емпатія як феномен психології. Роль емпатії в почуттєвому пізнанні світу. Сутність та особливості емпатійного пізнання.

Механізми емпатійної взаємодії. Емпатія як умова творчої діяльності. Емпатійні витоки створення оточуючого середовища. Творчий потенціал емпатії.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ ЕМОЦІЯМИ ТА РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Тема 6. Розпізнавання емоцій

Поняття емоцій. Функції емоцій. Класифікація емоцій. Характеристика базових емоцій. Зовнішні вияви емоцій.

Емоційний інтелект. Способи емоційної саморегуляції. Навчання навичок самоконтролю.

Процес комунікації та емоції. Вираження емоцій. Вираження особистих емоцій. Розпізнавання почуттів. Заохочення прояву емоцій. Вміння слухати та вираження емоцій. Вираження емоції в невеликих групах.

Тема 7. Управління власними емоціями

Новітня модель емоційного інтелекту Т. Бредбері та Дж. Грівз. Стратегії розвитку емоційного самосприйняття. Стратегії оволодіння навичками керування власними емоціями. Стратегії підвищення соціальної чутливості. Стратегії оволодіння навичками керування взаємовідносинами з оточуючими.

Тема 8. Управління емоціями інших людей

Навички ефективної комунікації (короткий опис, приклади). Навички кооперації. Розв'язання проблем і ухвалення рішень. Навички запобігання ескалації та розв'язання конфліктів. Навички неагресивної впевненості. Самоусвідомлення та самооцінка.

Протидія булінгу. Керування стресами.

Тема 9. Розвиток здатності до розуміння та управління емоціями в онтогенезі

Аспекти виявлення диспозиційного емоційного інтелекту дорослої людини. Методи вимірювання емоційного інтелекту. Вимірювання емоційного інтелекту методом вирішення завдань типу «кейсів» (об'єктивні тести).

Вимірювання емоційного інтелекту на основі самозвітів (опитування). Стан дослідження ролі емоційного інтелекту в успішності життєдіяльності людини. Взаємозв'язок емоційного інтелекту зі здоров'ям людини. Емоційний інтелект та академічна успішність. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності.

Тема 10. Сучасні технології розвитку емоційного інтелекту

Закон ситуаційного змісту. Закон причетності. Закон очевидної реальності. Закони зміни, звикання і порівняльних почуттів. Закон гедонічної асиметрії. Закон збереження емоційної цінності, значущості, рушійної сили емоційного впливу. Закон прагнення до завершеності переживання. Закон урахування наслідків. Закон полегшення навантаження і збільшення ефекту.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		п	с. р.	л		п	с. р.	
Модуль 1. Феномен емоційного інтелекту та розуміння емоцій								
Тема 1. Емоційний інтелект як психологічний феномен	12	2	2	8		1		
Тема 2. Структура емоційного інтелекту	12	2	2	8		1	1	
Тема 3. Статеві відмінності у сфері емоційного інтелекту	12	2	2	8		1	1	
Тема 4. Емоційна обізнаність	12	2	2	8		1	1	
Тема 5. Емпатія	12	2	2	8			1	
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	40		4	4	
Модуль 2. Управління емоціями та розвиток емоційного інтелекту								
Тема 6. Розпізнавання емоцій	12	2	2	8		1		
Тема 7. Управління власними емоціями	12	2	2	8		1	1	
Тема 8. Управління емоціями інших людей	12	2	2	8		1	1	
Тема 9. Розвиток здатності до розуміння та управління емоціями в онтогенезі	12	2	2	8		1	1	
Тема 10. Сучасні технології розвитку емоційного інтелекту	12	2	2	8			1	
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10	40		4	4	
Усього годин	120	20	20	80		8	8	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасний феномен емоційного інтелекту	2
2	Психологічна структура емоційного інтелекту	2
3	Гендерні особливості особистості	2
4	Емоційна компетентність	2
5	Сутність та особливості емпатійного пізнання	2
6	Емоційний інтелект	2
7	Соціальна чутливість	2
8	Запобігання ескалації та розв'язання конфліктів	2

9	Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності	2
10	Вимірювання емоційного інтелекту	2
	Разом	20

5. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Емоційний інтелект як предмет психологічних досліджень.
2. Стан проблеми дослідження інтелекту в психологічній науці.
3. Теорія множинності виявлення інтелекту.
4. Види емоційного інтелекту: внутрішньоособистісний, міжособистісний.
5. Витоки емоційного інтелекту та концептуалізація поняття.
6. Історія формування поняття «емоційний інтелект».
7. Зміст поняття «емоційна розумність».
8. Моделі емоційного інтелекту.
9. Модель емоційних здібностей П. Саловея та Дж. Майера.
10. Змішана модель Р. Бар-Она.
11. Модель емоційних компетентностей Д. Гоулмана.
12. Диспозиційна модель К. Петрідеса та А. Фурнема.
13. Підходи до операціоналізації феномену емоційного інтелекту.
14. Стан розробки підходів до вимірювання емоційного інтелекту.
15. Тести емоційного інтелекту (за методикою самооцінювання та вибору ситуацій емоційно-навантаженої поведінки).
16. Доцільність розгляду емоційного інтелекту як вирішального фактора успішності самореалізації особистості.
17. Основні функції емоційного інтелекту: стресозахисна та адаптивна.
18. Стресозахисна та адаптивна фікції емоційного інтелекту як інтегральної особистісної властивості.
19. Ієрархічна структура рівнів сформованості емоційного інтелекту.
20. Критерії прояву різних рівнів сформованості емоційного інтелекту.
21. Можливість цілеспрямованого формування емоційного інтелекту у процесі навчання та виховання.
22. Використання теорії емоційного інтелекту при розробці тренінгів для дошкільників, учнів середніх шкіл, дорослих.
23. Тренінги емоційного інтелекту.

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що включають пізнавальні ігри, навчальні дискусії, рольові ситуації;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *дидактичні ігри* – метод імітації (наслідування, відображення) ухвалення управлінських рішень в різноманітних ситуаціях згідно правил, які вже розроблено або формуються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення здобувачами вищої освіти поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли є потреба самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі;

- *банки візуального супроводу* сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Управління емоціями» є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол № 5, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи R_{HP} (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{дис}}, (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n} \cdot (2)$$

n

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напряму підготовки) у поточному навчальному році;

- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;

- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри

для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.12.2019 р., протокол № 5 (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}} \cdot (3)$$

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління емоціями».

12. Рекомендована література

1. Дерев'янку С.П. Актуалізація емоційного інтелекту в емоціогенних умовах / С.П.Дерев'янку // Соціальна психологія. – 2008. – № 1. – С.96-104.
2. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості. – К.: Либідь, 2007.С.180-181.
3. Нікіфорова Л.Б. Структура та функції емоційної культури особистості // Гуманітарні науки. Науково – практичний журнал. 2007. –№ 2 (14). С. 150 – 154.
4. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. – К. : Вища школа, 2003. – 126 с.
5. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: підручник за ред. С. Д. Максименка – Д.: Вид-во ДНУ. – 2010 (Розділ 4.6 «Емоційний інтелект як динамічна риса, що визначає індивідуальну ідентичність», с. 193-202).

13. Інформаційні ресурси

1. Андреева И.Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии.– Новополюцк: ПГУ, 2011.– 388 с.
<http://www.psu.by/images/stories/spf/personal/andreeva/emocionalnyjintellekt-kak-fenomen-psihologii.pdf>
2. Стисле описання тесту емоційного інтелекту. /Bar-On EQ-360(у форматі-pdf) http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/psychological_faculty.html
3. Опитувальник диспозиційного емоційного інтелекту (TEIQue v.1.50, автор К.Petrides, Великобританія).
http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/psychological_faculty.html
4. Методика оцінки “Емоціонального Інтелекта” (опросник EQ).
http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/psychological_faculty.html
5. Емоційний інтелект. Емоційна компетентність у ділових переговорах (тренінг) <http://www.jobs.ua/ukr/trainings/view/2559/>
6. Заочний семінар-тренінг Емоційний інтелект: поняття та методи розвитку.
<http://www.business-territory.com/content/v%D1%96dkrit%D1%96tren%D1%96ng-sem%D1%96nari>
7. Носенко Е.Л. Форми відображеної оцінки емоційної стійкості та емоційної розумності людини / Е.Л.Носенко, І.Ф.Аршава, К.П.Кутовий. – Д.: Вид-во «Інновація», 2011. – 178 с. (електронна версія друкованого видання).
http://distance.dnu.edu.ua/ukr/conference/teor/arshava_kutovoy.doc
8. Носенко Е.Л., Коврига Н.В. Емоційний інтелект. Концептуалізація поняття, основні функції – Київ, “Вища школа”, 2003,–126 с
http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/psychological_faculty.html